

**CHUYÊN ĐỀ
PHƯƠNG TRÌNH ĐƯỜNG THẲNG**

§1. PHƯƠNG TRÌNH TỔNG QUÁT CỦA ĐƯỜNG THẲNG

A. TÓM TẮT LÝ THUYẾT.

1. Vectơ pháp tuyến và phương trình tổng quát của đường thẳng :

a. Định nghĩa : Cho đường thẳng Δ . Vectơ $\vec{n} \neq \vec{0}$ gọi là *vectơ pháp tuyến* (VTPT) của Δ nếu giá của $\vec{n}$ vuông góc với Δ .

Nhận xét :

- Nếu $\vec{n}$ là VTPT của Δ thì $k\vec{n}$ ($k \neq 0$) cũng là VTPT của Δ .

b. Phương trình tổng quát của đường thẳng

Cho đường thẳng Δ đi qua $M_0(x_0; y_0)$ và có VTPT $\vec{n} = (a; b)$.

Khi đó $M(x; y) \in \Delta \Leftrightarrow \overrightarrow{MM_0} \perp \vec{n} \Leftrightarrow \overrightarrow{MM_0} \cdot \vec{n} = 0 \Leftrightarrow a(x - x_0) + b(y - y_0) = 0$

$\Leftrightarrow ax + by + c = 0$ ($c = -ax_0 - by_0$) (1)

(1) gọi là *phương trình tổng quát* của đường thẳng Δ .

Chú ý :

- Nếu đường thẳng $\Delta : ax + by + c = 0$ thì $\vec{n} = (a; b)$ là VTPT của Δ .

c) Các dạng đặc biệt của phương trình tổng quát

- Δ song song hoặc trùng với trục $Ox \Leftrightarrow \Delta : by + c = 0$
- Δ song song hoặc trùng với trục $Oy \Leftrightarrow \Delta : ax + c = 0$
- Δ đi qua gốc tọa độ $\Leftrightarrow \Delta : ax + by = 0$
- Δ đi qua hai điểm $A(a; 0), B(0; b) \Leftrightarrow \Delta : \frac{x}{a} + \frac{y}{b} = 1$ với ($ab \neq 0$)
- Phương trình đường thẳng có hệ số góc k là $y = kx + m$ với $k = \tan \alpha$, α là góc hợp bởi tia Mt của Δ ở phía trên trục Ox và tia Mx

2. Vị trí tương đối của hai đường thẳng.

Cho hai đường thẳng $d_1 : a_1x + b_1y + c_1 = 0$; $d_2 : a_2x + b_2y + c_2 = 0$

- d_1 cắt d_2 khi và chỉ khi $\begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_2 & b_2 \end{vmatrix} \neq 0$
- $d_1 // d_2$ khi và chỉ khi $\begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_2 & b_2 \end{vmatrix} = 0$ và $\begin{vmatrix} b_1 & c_1 \\ b_2 & c_2 \end{vmatrix} \neq 0$, hoặc $\begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_2 & b_2 \end{vmatrix} = 0$ và $\begin{vmatrix} c_1 & a_1 \\ c_2 & a_2 \end{vmatrix} \neq 0$
- $d_1 \equiv d_2$ khi và chỉ khi $\begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_2 & b_2 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} b_1 & c_1 \\ b_2 & c_2 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} c_1 & a_1 \\ c_2 & a_2 \end{vmatrix} = 0$

Chú ý: Với trường hợp $a_2 \cdot b_2 \cdot c_2 \neq 0$ khi đó

+ Nếu $\frac{a_1}{b_1} \neq \frac{a_2}{b_2}$ thì hai đường thẳng cắt nhau.

+ Nếu $\frac{a_1}{b_1} = \frac{a_2}{b_2} \neq \frac{c_1}{c_2}$ thì hai đường thẳng song song nhau.

+ Nếu $\frac{a_1}{b_1} = \frac{a_2}{b_2} = \frac{c_1}{c_2}$ thì hai đường thẳng trùng nhau.

§2. PHƯƠNG TRÌNH THAM SỐ CỦA ĐƯỜNG THẲNG

1. Vectơ chỉ phương và phương trình tham số của đường thẳng :

a. Định nghĩa vectơ chỉ phương :

Cho đường thẳng Δ . Vectơ $\vec{u} \neq \vec{0}$ gọi là vectơ chỉ phương (VTCP) của đường thẳng Δ nếu giá của nó song song hoặc trùng với Δ .

Nhận xét :

- Nếu $\vec{u}$ là VTCP của Δ thì $k\vec{u}$ ($k \neq 0$) cũng là VTCP của Δ .

- VTPT và VTCP vuông góc với nhau. Do vậy nếu Δ có VTCP $\vec{u} = (a; b)$ thì $\vec{n} = (-b; a)$ là một VTPT của Δ .

b. Phương trình tham số của đường thẳng :

Cho đường thẳng Δ đi qua $M_0(x_0; y_0)$ và $\vec{u} = (a; b)$ là VTCP.

$$\text{Khi đó } M(x; y) \in \Delta \Leftrightarrow \overrightarrow{MM_0} = t\vec{u} \Leftrightarrow \begin{cases} x = x_0 + at \\ y = y_0 + bt \end{cases} \quad t \in R. \quad (1)$$

Hệ (1) gọi là phương trình tham số của đường thẳng Δ , t gọi là tham số

Nhận xét : Nếu Δ có phương trình tham số là (1) khi đó $A \in \Delta \Leftrightarrow A(x_0 + at; y_0 + bt)$

2. Phương trình chính tắc của đường thẳng.

Cho đường thẳng Δ đi qua $M_0(x_0; y_0)$ và $\vec{u} = (a; b)$ (với $a \neq 0, b \neq 0$) là vectơ chỉ phương thì phương

trình $\frac{x - x_0}{a} = \frac{y - y_0}{b}$ được gọi là phương trình chính tắc của đường thẳng Δ .

Câu 1: Cho phương trình: $ax + by + c = 0$ (1) với $a^2 + b^2 > 0$. Mệnh đề nào sau đây sai?

- A. (1) là phương trình tổng quát của đường thẳng có vectơ pháp tuyến là $\vec{n} = (a; b)$.
- B. $a = 0$ (1) là phương trình đường thẳng song song hoặc trùng với trục ox .
- C. $b = 0$ (1) là phương trình đường thẳng song song hoặc trùng với trục oy .
- D. Điểm $M_0(x_0; y_0)$ thuộc đường thẳng (1) khi và chỉ khi $ax_0 + by_0 + c \neq 0$.

Lời giải

Chọn D.

Ta có điểm $M_0(x_0; y_0)$ thuộc đường thẳng (1) khi và chỉ khi $ax_0 + by_0 + c = 0$.

Câu 2: Mệnh đề nào sau đây sai? Đường thẳng (d) được xác định khi biết.

- A. Một vectơ pháp tuyến hoặc một vectơ chỉ phương.
- B. Hệ số góc và một điểm thuộc đường thẳng.
- C. Một điểm thuộc (d) và biết (d) song song với một đường thẳng cho trước.
- D. Hai điểm phân biệt thuộc (d) .

Lời giải

Chọn A.

Nếu chỉ có vecto pháp tuyến hoặc một vecto chỉ phương thì thiếu điểm đi qua để viết đường thẳng.

Câu 3: Cho tam giác ABC . Hỏi mệnh đề nào sau đây sai?

- A. $\overrightarrow{BC}$ là một vecto pháp tuyến của đường cao AH.
- B. $\overrightarrow{BC}$ là một vecto chỉ phương của đường thẳng BC.
- C. Các đường thẳng AB, BC, CA đều có hệ số góc.
- D. Đường trung trực của AB có $\overrightarrow{AB}$ là vecto pháp tuyến.

Lời giải

Chọn C.

Câu 4: Đường thẳng (d) có vecto pháp tuyến $\vec{n} = (a; b)$. Mệnh đề nào sau đây sai?

- A. $\vec{u}_1 = (b; -a)$ là vecto chỉ phương của (d) .
- B. $\vec{u}_2 = (-b; a)$ là vecto chỉ phương của (d) .
- C. $\vec{n}' = (ka; kb) k \in R$ là vecto pháp tuyến của (d) .
- D. (d) có hệ số góc $k = \frac{-b}{a}$ ($b \neq 0$).

Lời giải

Chọn D.

Phương trình đường thẳng có vecto pháp tuyến $\vec{n} = (a; b)$ là

$$ax + by + c = 0 \Leftrightarrow y = -\frac{a}{b}x - \frac{c}{b} (b \neq 0)$$

Suy ra hệ số góc $k = -\frac{a}{b}$.

Câu 5: Đường thẳng đi qua $A(-1; 2)$, nhận $\vec{n} = (2; -4)$ làm véc tơ pháp tuyến có phương trình là:

- A. $x - 2y - 4 = 0$
- B. $x + y + 4 = 0$
- C. $-x + 2y - 4 = 0$
- D. $x - 2y + 5 = 0$

Lời giải

Chọn D

Gọi (d) là đường thẳng đi qua và nhận $\vec{n} = (2; -4)$ làm VTPT

$$\Rightarrow (d): x + 1 - 2(y - 2) = 0 \Leftrightarrow x - 2y + 5 = 0$$

Câu 6: Cho đường thẳng $(d): 2x + 3y - 4 = 0$. Vecto nào sau đây là vecto pháp tuyến của (d) ?

- A. $\vec{n}_1 = (3; 2)$.
- B. $\vec{n}_2 = (-4; -6)$.
- C. $\vec{n}_3 = (2; -3)$.
- D. $\vec{n}_4 = (-2; 3)$.

Lời giải

Chọn B.

Ta có $(d): 2x + 3y - 4 = 0 \Rightarrow VTPT \vec{n} = (2; 3) = (-4; -6)$

Câu 7: Cho đường thẳng $(d): 3x - 7y + 15 = 0$. Mệnh đề nào sau đây sai?

- A. $\vec{u} = (7; 3)$ là vecto chỉ phương của (d) .
- B. (d) có hệ số góc $k = \frac{3}{7}$.
- C. (d) không đi qua góc tọa độ.

D. (d) đi qua hai điểm $M\left(-\frac{1}{3}; 2\right)$ và $N(5; 0)$.

Lời giải

Chọn D.

Giả sử $N(5; 0) \in d : 3x - 7y + 15 = 0 \Rightarrow 3 \cdot 5 - 7 \cdot 0 + 15 = 0$ (vì).

Câu 8: Phương trình đường thẳng đi qua hai điểm $A(-2; 4); B(-6; 1)$ là:

A. $3x + 4y - 10 = 0$.   **B.** $3x - 4y + 22 = 0$.   **C.** $3x - 4y + 8 = 0$.   **D.** $3x - 4y - 22 = 0$

Lời giải

Chọn B.

Ta có $(AB) : \frac{x - x_A}{x_B - x_A} = \frac{y - y_A}{y_B - y_A} \Leftrightarrow \frac{x + 2}{-4} = \frac{y - 4}{-3} \Leftrightarrow 3x - 4y + 22 = 0$

Câu 9: Cho đường thẳng $(d) : 3x + 5y - 15 = 0$. Phương trình nào sau đây không phải là một dạng khác của (d) .

A. $\frac{x}{5} + \frac{y}{3} = 1$.   **B.** $y = -\frac{3}{5}x + 3$ **C.** $\begin{cases} x = t \\ y = 5 \end{cases} (t \in \mathbb{R})$ **D.** $\begin{cases} x = 5 - \frac{5}{3}t \\ y = t \end{cases} (t \in \mathbb{R})$.

Lời giải

Chọn C.

Ta có đường thẳng $(d) : 3x + 5y - 15 = 0$ có VTPT $\begin{cases} \vec{n} = (3; 5) \\ \text{qua } A(5; 0) \end{cases}$

$\Rightarrow \begin{cases} VTCP \vec{u} = \left(-\frac{5}{3}; 1\right) \\ \text{qua } A(5; 0) \end{cases} \Rightarrow (d) : \begin{cases} x = 5 - \frac{5}{3}t \\ y = t \end{cases}$ Suy ra D đúng.

$(d) : 3x + 5y - 15 = 0 \Leftrightarrow 3x + 5y = 15 \Leftrightarrow \frac{x}{5} + \frac{y}{3} = 1$ Suy ra A đúng.

$(d) : 3x + 5y - 15 = 0 \Leftrightarrow -5y = 3x - 15 \Leftrightarrow y = -\frac{3}{5}x + 3$ Suy ra B đúng.

Câu 10: Cho đường thẳng $(d) : x - 2y + 1 = 0$. Nếu đường thẳng (Δ) đi qua $M(1; -1)$ và song song với (d) thì (Δ) có phương trình

A. $x - 2y - 3 = 0$ **B.** $x - 2y + 5 = 0$ **C.** $x - 2y + 3 = 0$ **D.** $x + 2y + 1 = 0$

Lời giải

Chọn A.

Ta có $(\Delta) // (d) : x - 2y + 1 = 0 \Rightarrow (\Delta) : x - 2y + c = 0 (c \neq 1)$

Ta lại có $M(1; -1) \in (\Delta) \Rightarrow 1 - 2(-1) + c = 0 \Leftrightarrow c = -3$

Vậy $(\Delta) : x - 2y - 3 = 0$

Câu 11: Cho ba điểm $A(1; -2), B(5; -4), C(-1; 4)$. Đường cao AA' của tam giác ABC có phương trình

A. $3x - 4y + 8 = 0$ **B.** $3x - 4y - 11 = 0$ **C.** $-6x + 8y + 11 = 0$ **D.** $8x + 6y + 13 = 0$

Lời giải

Chọn B.

Ta có $\overline{BC} = (-6; 8)$

Gọi AA' là đường cao của tam giác $\Delta ABC \Rightarrow AA'$ nhận $\begin{cases} VTPT \vec{n} = \overline{BC} = (-6; 8) \\ qua A(1; -2) \end{cases}$

Suy ra $AA': -6(x-1) + 8(y+2) = 0 \Leftrightarrow -6x + 8y + 22 = 0 \Leftrightarrow 3x - 4y - 11 = 0$.

Câu 12: Cho hai đường thẳng $(d_1): mx + y = m + 1, (d_2): x + my = 2$ cắt nhau khi và chỉ khi :

- A. $m \neq 2$.   B. $m \neq \pm 1$.   C. $m \neq 1$.   D. $m \neq -1$.

Lời giải

Chọn C.

$(d_1) \cap (d_2) \Leftrightarrow \begin{cases} mx + y = m + 1(1) \\ x + my = 2(2) \end{cases}$ có một nghiệm

Thay (2) vào (1) $\Rightarrow m(2 - my) + y = m + 1 \Leftrightarrow (1 - m^2)y = 1 - m(*)$

Hệ phương trình có một nghiệm $\Leftrightarrow (*)$ có một nghiệm $\Leftrightarrow \begin{cases} 1 - m^2 \neq 0 \\ m - 1 \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow m \neq 1$.

Câu 13: Cho hai điểm $A(4; 0), B(0; 5)$. Phương trình nào sau đây không phải là phương trình của đường thẳng AB?

- A. $\begin{cases} x = 4 - 4t \\ y = 5t \end{cases} (t \in \mathbb{R})$ B. $\frac{x}{4} + \frac{y}{5} = 1$ C. $\frac{x-4}{-4} = \frac{y}{5}$ D. $y = \frac{-5}{4}x + 15$

Lời giải

Chọn D.

Phương trình đoạn chắn $(AB): \frac{x}{4} + \frac{y}{5} = 1$ loại B

$(AB): \frac{x}{4} + \frac{y}{5} = 1 \Leftrightarrow 5x + 4y - 20 = 0 \Rightarrow \begin{cases} VTPT \vec{n} = (5; 4) \Rightarrow VTCP \vec{u} = (-4; 5) \\ qua A(4; 0) \end{cases}$

$\Rightarrow (AB): \begin{cases} x = 4 - 4t \\ y = 5t \end{cases} (t \in \mathbb{R})$ loại A

$(AB): \frac{x}{4} + \frac{y}{5} = 1 \Leftrightarrow \frac{y}{5} = 1 - \frac{x}{4} \Leftrightarrow \frac{y}{5} = \frac{x-4}{-4}$ loại C

$(AB): \frac{x}{4} + \frac{y}{5} = 1 \Leftrightarrow \frac{y}{5} = 1 - \frac{x}{4} \Leftrightarrow y = -\frac{5}{4}x + 5$ chọn D

Câu 14: Đường thẳng $(\Delta): 3x - 2y - 7 = 0$ cắt đường thẳng nào sau đây?

- A. $(d_1): 3x + 2y = 0$ B. $(d_2): 3x - 2y = 0$ C. $(d_3): -3x + 2y - 7 = 0$.   D.

$(d_4): 6x - 4y - 14 = 0$.

Lời giải

Chọn A.

Ta nhận thấy (Δ) song song với các đường $(d_2); (d_3); (d_4)$

Câu 15: Mệnh đề nào sau đây đúng? Đường thẳng $(d): x - 2y + 5 = 0$:

- A. Đi qua $A(1; -2)$.